

Wzmacnianie odporności na zmiany klimatu poprzez wykorzystanie potencjału małej retencji i środowiska przyrodniczego w skali lokalnej i regionalnej

Konferencja Poznań 7.11.2019

Projekt pn. „Współdziałanie środowisk na rzecz adaptacyjności do zmian klimatycznych poprzez małą retencję i ochronę bioróżnorodności” współfinansowany ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Angażowanie społeczności lokalnych w działania łagodzące skutki zmian klimatu

Irena Krukowska-Szopa

Konferencja Poznań 7.11.2019

Projekt pn. „Współdziałanie środowisk na rzecz adaptacyjności do zmian klimatycznych poprzez małą retencję i ochronę bioróżnorodności” współfinansowany ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Raporty IPCC – świadectwo coraz szybszych zmian klimatu

- Raport Międzyrządowego Panelu do Zmian Klimatu opracowany przez zespół 91 naukowców z 40 krajów – październik 2018 r.
- Do 2030 r. należy ograniczyć emisję CO₂ o 45 % a do 2050 r. do 0. Wzrost temperatury powyżej 1,5 st.C wpłynie na załamanie systemu klimatycznego
- Ważne są działania na wszystkich piętrach organizacyjnych od poziomu gminy do władz państwowych i porozumień międzynarodowych. Działania lokalne są bardziej wydajne niż szeroko zakrojone polityki
- Raport IPCC – gleba i lasy opracowany przez 107 ekspertów z 52 krajów: 23 % emisji CO₂ pochodzi z rolnictwa, produkcji żywności i wylesień, maleje zdolność gleby do pochłaniania CO₂; środki zaradcze to zaprzestanie wylesień, odbudowa lasów i drzewostanów oraz odbudowa jakości gleby
- Raport IPCC – oceany i lodowce opracowany przez 100 ekspertów: dwukrotnie wzrosła temperatura oceanów od końca XX w. przegrzewanie oceanów to wzrost zakwaszenia i mniej tlenu, wpływ na gwałtowne zjawiska pogodowe; przyśpiesza topnienie pokryw lodowych na Grenlandii i w Antarktyce, do końca XXI wieku wzrost poziomu mórz średnio o 1 m

Szczyt klimatyczny ONZ – wrzesień 2019

Deklaracje Państw

- 77 krajów oraz 100 miast zobowiązało się do 0 emisji CO2 do 2050 r.
- Europejska Zielona Umowa – neutralność węglowa Unii Europejskiej do 2050 r.
- Grecja - zamknięcie wszystkich elektrowni na węgiel brunatny do 2028 r
- Niemcy – plan działań na rzecz powstrzymania katastrofy klimatycznej, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych do 2030 r.
- Pakistan posadzi 10 miliardów drzew w ciągu najbliższych 5 lat
- Polska otworzy nowy blok węglowy w Ostrołęce

Młodzieżowe strajki klimatyczne – 20 września

- POLSKA - strajki klimatyczne w 60 miastach
- NIEMCY – strajki klimatyczne w 500 miastach
- Demonstracje w 150 krajach świata

Młodzieżowe strajki klimatyczne – 20 września

- „Jesteśmy młodymi ludźmi, którzy chcą wyrazić swój sprzeciw wobec bierności polityków, w obliczu katastrofy klimatycznej. To my jako młodzi ludzie w największym stopniu będziemy odczuwać skutki zmian klimatu i braku decyzji polityków”
- 6 postulatów Strajku Klimatycznego:
  - polityka klimatyczna prowadzona w oparciu o badania
  - ogłoszenie przez rząd stanu kryzysu klimatycznego
  - edukacja klimatyczna w podstawie programowej nauczania
  - media biorą udział w uświadamianiu o kryzysie klimatycznym
  - powołanie przez Parlament Ekspertckiej Rady Klimatycznej
  - sprawiedliwa transformacja gospodarki w celu redukcji emisji gazów cieplarnianych

Świadomość społeczna zmian klimatu

Polska

- Dla 39 % badanych to zmiany klimatu są **największym** problem środowiska naturalnego, natomiast zanieczyszczenie powietrza wskazało aż 62 % badanych
- 40 % osób uważa, iż każdy z nas powinien podejmować działania na rzecz minimalizacji skutków zmian klimatu
- Połowa badanych nie wie jakie może podjąć działania aby poprawić stan środowiska. Polacy są w kwestiach zmian klimatu zagubieni
- 46 % Polaków gotowych jest do podejmowania dobrowolnej i bezpłatnej pracy na rzecz swojego najbliższego otoczenia, wsi czy osiedla

Raport z badań „Adaptacja do zmian klimatu – świadomość ekologiczna mieszkańców Polski” 2018, prowadzony na zlecenie Ministerstwa Środowiska. Raport pokazuje stan wiedzy i postaw Polaków wobec gwałtownych zjawisk pogodowych i potrzeby adaptacji do nich

Raport agencji Kantar 2019

Badania COBOS 2018

Świadomość społeczna zmian klimatu

Europa

- Dla 59 % mieszkańców Europy zmiany klimatu są zagrożeniem dla ludzkości, wobec 40% mieszkańców Polski
- Mieszkańcy Europy są bardziej świadomi zmian klimatu – obawy z tym związane wyraziło 78 % Europejczyków wobec 65 % Chińczyków oraz 63 % Amerykanów

Ankieta EBI dotycząca zmian klimatu na COP 24 w Katowicach

- 90 % Niemców uważa, iż zmiany klimatyczne to bardzo duże lub duże zagrożenie
- 91 % uznaje za konieczne wprowadzenie takich regulacji w gospodarce i rynku aby utrzymać zanieczyszczenie na możliwie najniższym poziomie
- 95 % popiera niemiecką transformację energetyczną
- Jednak w ocenie badających świadomość ekologiczna części respondentów ma charakter deklaracyjny, są wtedy proekologiczni kiedy jest to im na rękę

Badania Federalnego Ministerstwa Ochrony Środowiska n.t stanu świadomości ekologicznej Niemców

Jak każdy z nas może łagodzić skutki zmian klimatu ?

Odtwarzanie zadrzewień - „Historie drzewami pisane”

1. Warsztaty dla przedstawicieli władz lokalnych, nauczycieli i mieszkańców,
2. Inwentaryzacja śródpolnych alei na terenie Wzgórz Dalkowskich
3. Wykonanie planów ochrony i odtworzeń wybranych alei
4. Odtwarzanie alei śródpolnych oraz późniejsza opieka nad sadzonkami przez społeczności lokalne

Realizacja LGD Wzgórza Dalkowskie przy współpracy Fundacji Ekologicznej „Zielona Akcja”

Odtwarzanie starych nasadzeń drzew owocowych: śliw, jabłoni, czereśni, grusz

Tworzenie stref nektarodajnych w miejscowościach - zazielenianie miejscowości

Nasadzenia bioróżnorodnych stref z gatunków rodzimych

Wspólne planowanie przestrzeni oraz edukacja mieszkańców

Wykonanie nasadzeń przez społeczność oraz opieka nad nasadzeniami

„Pszczoły proszą o pomoc – kampania na rzecz ochrony środowiska życia pszczoł i innych owadów zapylających”
www.pszczoly.zielonaakcja.pl, utworzono 16 stref na terenie województwa dolnośląskiego i opolskiego

MODELOWE NASADZENIA NA TERENACH MIEJSCOWOŚCI

- Miejsce przy świetlicy – wieś Kwieciszowice położone w sąsiedztwie Natura 2000 Łąki Gór i Pogórza Izerskiego

INICJATYWY
OBYWATELSKIE
DLA ŚRODOWISKA

Edukacja poprzez działanie

Przystosowanie dawnego stawu młyńskiego na cele małej retencji w Kuźniczysku

Piękne stawy w Małuszowie

Ożywiamy starorzecze w Lubiążu

Edukacja poprzez dobre praktyki

Chrośnica - wioska barwnych wątków

Przykłady dobrych praktyk mikroadaptacje

Stacja Meteorologiczna SAPOS

Podwyższona rabata wraz z systemem nawadniania
Görlitz SAPOS

Przykłady dobrych praktyk mikroadaptacji

Gromadzenie wód deszczowych **Görlitz**- SAPOS

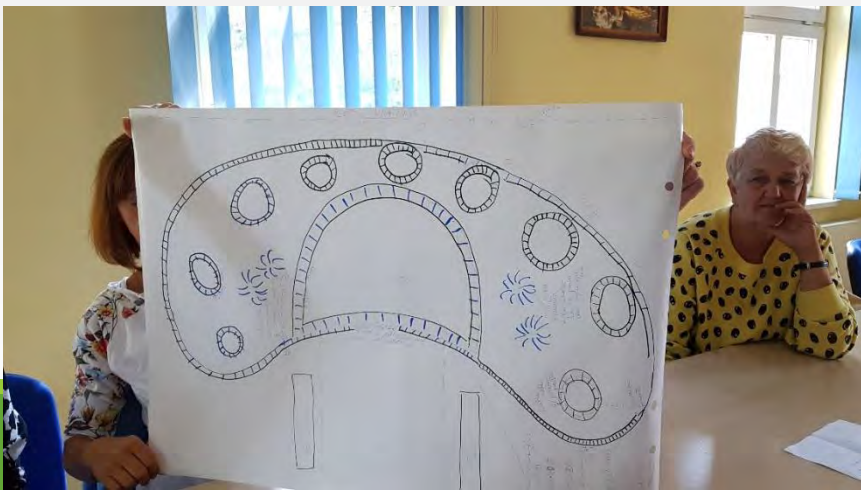
Staw z odprowadzeniem nadmiaru wód deszczowych **Görlitz** - SAPOS

Seniorzy działają dla klimatu

Edukacja poprzez działanie – małe, szkolne ogrody

Debaty dla młodzieży na temat adaptacji do zmian klimatu

Debaty adaptacyjne do zmian klimatu dla mieszkańców

Debaty, panele obywatelskie, spotkania otwarte

Warsztaty edukacyjne w zakresie zmian klimatu

Działania edukacyjne: systematyczne, proste, zrozumiałe, pokazujące dobre praktyki, do wdrożenia na poziomie lokalnym

Co zachęca mieszkańców do podejmowania działań dla klimatu

Świadomość problemu – debaty, dyskusje, warsztaty, spotkania, wizyty studyjne, wymiana doświadczeń, media, publikacje,

Edukacja poprzez działanie - poczucie wpływu na poprawę stanu środowiska – konkretne mikroadaptacje i małe projekty wykonane w terenie

Konkretna, odczuwalna zmiana – pozytywny wpływ na środowisko w skali lokalnej

Wspólne działanie w grupie – wzajemnie motywowanie się i dzielenie doświadczeniami

Efekt kuli śnieżnej – jedno działanie napędza kolejne

Pokazywanie dobrych praktyk, modelowych działań

Tworzenie dobrego klimatu dla społecznej aktywności

Tworzenie dobrego klimatu dla społecznej aktywności

Wspieranie organizacyjne i finansowe – małe dotacje, mikrogranty, budżet obywatelski, konkursy tematyczne ze środków samorządów dla organizacji, grup nieformalnych,

Programy dotacyjne dla mieszkańców – np. program dotacyjny Złap deszcz – dofinansowanie działań zagospodarowujących wody deszczowe przez Urząd Miasta we Wrocławiu <https://www.wroclaw.pl/srodowisko/zlap-deszcz-zloz-wniosek-na-dotacje>

Akcje edukacyjne – np. Wrośnij we Wrocław – sadzenie drzew po narodzinach dziecka na wskazanych przez Zieleń Miejską terenach

Zmiana polityki w zakresie pielęgnacji terenów zielonych – wyłączenie części parków z koszenia i usuwania liści

Uchwały Rad Miast – np. wprowadzenie alarmu klimatycznego – Uchwała Rady Miasta Wrocław miastem 0 emisyjnym do 2050 r.

Zielona Rewolucja w Łodzi – działania w różnych obszarach w tym posadzenie 50 tyś drzew, wymiana ogrzewania, wspieranie komunikacji rowerowej i elektrycznej

Edukacja w zakresie adaptacji do zmian klimatu

- Projekt „**Współdziałanie środowisk na rzecz adaptacyjności do zmian klimatycznych poprzez małą retencję i ochronę bioróżnorodności** – spotkania, szkolenia, przygotowanie 80 edukatorów klimatycznych, 4 seminaria informacyjne, 4 konferencje regionalne, wydanie materiałów, modelowe działania w gminach na terenie woj. dolnośląskiego, opolskiego, wielkopolskiego i lubuskiego. Realizacja Fundacja Ekologiczna Zielona Akcja 2017- 2019, finansowanie POiŚ, patronat IOŚ – PIB www.malaretencja.pl

www.malaretencja.pl
www.pszczoly.zielona.akcja.pl

The image shows a screenshot of a Facebook page for 'Mała Retencja - Duża Sprawa'. The page features a profile picture of a green leaf with a water droplet. The main content area displays a large graphic with the text 'SUSZA CZY POWÓDŹ' and 'Jak przeciwdziałać zmianom klimatycznym w skali lokalnej? Działania dla samorządów i społeczności'. Below this is a smaller graphic for a conference titled 'POWÓDŹ I SUSZA' held at the University of Wrocław in March 2019. The right sidebar contains a 5.0 star rating, a community section with 649 likes and 691 followers, and an information section listing the address 'ul. Orła Białego 2 (0,93 km) 59-220 Legnica', phone number '76 862 94 30', website 'www.malaretencja.pl', and operating hours '08:00 - 16:00'.

Lubię to! Udostępnij

Wyślij wiadomość

5,0 5 na 5 · Na podstawie opinii 2 użytkowników

Spoleczność [Zobacz wszystko](#)

649 osób lubi to

691 użytkowników obserwuje to

Informacje [Zobacz wszystkie](#)

ul. Orła Białego 2 (0,93 km)
59-220 Legnica
Jak dojechać

76 862 94 30

Contact Mała Retencja - Duża Sprawa on Messenger

www.malaretencja.pl

Organizacja pozarządowa

Godziny otwarcia: 08:00 - 16:00
Otwarte teraz

Zdjęcia

SUSZA CZY POWÓDŹ
Jak przeciwdziałać zmianom klimatycznym w skali lokalnej?
Działania dla samorządów i społeczności

POWÓDŹ I SUSZA
Konferencja z okazji Światowego Dnia Wody
21-22 MARCA 2019 | UNIWERSYTECIE EKONOMICZNYM WE WROCŁAWIU | UL. KOŃMACKA 118/120

Mała Retencja - Duża Sprawa

Strona główna

Informacje

Wydarzenia

Zdjęcia

Filmy

Spoleczność

Recenzje

Posty

Utwórz stronę

Edukacja w zakresie adaptacji do zmian klimatu

- Projekt **Transgea – Transgraniczna współpraca w zakresie lokalnych działań adaptacyjnych do zmian klimatu**. Realizacja IMGW – PIB, Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja”, Fundacja Natura Polska, SAPOS, GUSA na obszarze transgraniczna - powiat bolesławiecki, jaworski, jeleniogórski, lubański, lwówecki, kamiennogórski, zgorzelecki, złotoryjski, żarski, Bautzen, Gorlitz
- Szkolenia dla samorządów, wizyty studyjne prezentujące działania adaptacyjne
- Debaty w formie warsztatów dla społeczności lokalnych, propozycje adaptacji do zmian klimatu wraz z rekomendacjami z debat, mapy wrażliwości i zalecenia adaptacyjne dla gmin i powiatów, ankietyzacja mieszkańców
- Materiały edukacyjne: broszury, podręcznik, strona internetowa projektu
- Konferencje, warsztaty dla młodzieży, seniorów, wystawa, mikroadaptacje
- www.transgea.eu

Edukacja w zakresie adaptacji do zmian klimatu

- Projekt „ Dla pszczół – transgraniczna współpraca na rzecz zachowania siedlisk pszczół i dzikich owadów zapylających”
- W ramach projektu – tworzenie siedlisk dla zapylaczy, nasadzenia drzew i odtwarzanie zadrzewień śródpolnych, pielęgnacja sadów tradycyjnych, warsztaty, seminaria dla mieszkańców i samorządów, wystawa, materiały edukacyjne, strona internetowa, spotkania naukowców
- Organizacje realizujące – Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja”, Fundacja Ekorozwoju, Internationales Begegnungszentrum St. Marienthal (IBZ), Lebens (T)raume e.V
- www.pszczoly.zielonaakcja.pl

Pytania do dyskusji

- Jakie działania powinny zostać podjęte na poziomie regionalnym i lokalnym w zakresie łagodzenia i adaptacji do zmian klimatu ?
- Czy i w jakim zakresie jest możliwa współpraca podmiotów i sektorów w planowaniu i wdrażaniu działań adaptacyjnych na terenie województwa wielkopolskiego ?

Dziękuję za uwagę

Kontakt : Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja” www.zielonaakcja.pl,
www.malaretencja.pl www.pszczoly.zielonaakcja.pl

Irena Krukowska-Szopa tel. 600 276 829
krukowska@zielonaakcja.pl

Agnieszka Burgahardt tel. 76 86 294 30
agnieszka.burghardt@zielonaakcja.pl

